

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNI ȘI CULTURĂ

Anul XVII nr. 815

vineri 10 septembrie 1965

8 pagini 25 bani

Cuvîntul tovarășului

acad. ȘTEFAN BĂLAN,

ministrul învățămîntului,

cu prilejul deschiderii

noului an școlar

Dragi elevi, dragi tovarăși învățători și profesori,

Vacanța, care ne-a dăruit tuturor multe bucurii și ne-a lăsat atîtea amintiri plăcute, a trecut. Incepe un nou an de învățămînt. Acest moment emoționant în viața școlii are loc sub semnul unor evenimente de mare însemnătate pentru poporul nostru. Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a deschis țării noi și luminoase perspective de dezvoltare, iar, de curînd, Marea Adunare Națională a proclamat patria noastră republică socialistă, consfințindu-i astfel înaltul titlu pe care l-a cîștigat prin munca devotată a fiilor ei, conduși cu înțelepciune de Partidul Comunist Român.

Anul pe care îl începem va intra în istoria învățămîntului nostru ca primul an școlar în Republica Socialistă România. Activitatea școlară va trebui să se ridice, prin progresele pe care le va da, la înălțimi corespunzătoare etapei în care se înscrie.

Bilanțul strălucit al realizărilor, prezentat în fața Congresului partidului, ne-a înfățișat tabloul dezvoltării înfloritoare a patriei noastre. În rîndul marilor înfăptuiri care așează țara noastră printre țările înaintate ale lumii, se înscriu și realizările din domeniul învățămîntului. Dezvoltarea învățămîntului poate fi ilustrată prin limbajul sobru și convingător al cifrelor. În anul școlar 1964/1965 aproape 4 100 000 de copii și de tineri au frecventat diverse forme ale învățămîntului, față de numai 1 781 000 în anul școlar 1938/39. Numărul elevilor cuprinși în licee a crescut față de anul 1938 de peste 12 ori, în școlile profesionale și tehnice — de 5 ori, iar numărul studenților a crescut de aproape 5 ori. În anul școlar care s-a încheiat, sute de mii de copii și de tineri au locuit în cămine și au servit masa la cantine.

Învățămîntului de toate gradele și de toate categoriile i s-a creat o puternică bază materială. Statul a acordat an de an sume tot mai mari pentru învățămînt. Astfel, dacă în anul 1951 s-a cheltuit în acest scop 1 682 000 000 de lei, pentru anul 1965 sînt prevăzute aproape 7 miliarde de lei.

Călăuzindu-se neabătut după cea mai înaintată concepție despre lume — marxism-leninismul — învățămîntul nostru a parcurs un drum mereu ascendent în ceea ce privește conținutul obiectelor de studiu, procesul educativ, perfecționarea metodelor de predare.

Și acest an școlar a fost pregătit printr-o activitate susținută. Au fost îmbunătățite multe programe și manuale, s-au construit noi săli de clasă, s-a asigurat mobilier corespunzător, școlile au fost dotate cu noi sortimente de material didactic. Alături de personalul didactic care a predat pînă acum, își încep activitatea la catedră peste 2 000 de noi învățători și peste 6 000 de noi profesori.

Sîntem convinși că aceste minunate condiții create învățămîntului vor fi folosite cu maximum de eficiență de către toți cei care muncesc în școli, pentru a asigura o temeinică pregătire tinerei generații.

Dragi tovarăși învățători și profesori,

Să pășim în noul an școlar animați de hotărîrea de a munci cu entuziasm pentru îndeplinirea sarcinii nobile puse în fața învățămîntului de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român de a da României un învățămînt calitativ superior, demn de actuala etapă a procesului de desăvîrșire a construcției socialiste, de locul de cinste pe care știința și cultura românească îl ocupă pe plan mondial.

(Continuare în pag. 2-a)

Sîntem încredeși că și în viitor membrii corpului didactic vor munci cu entuziasm pentru îndeplinirea sarcinilor nobile ce le revin în pregătirea tineretului patriei noastre, în ridicarea continuă a rolului școlii în opera de construire a socialismului.

(Din Reportul prezidențial de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al IX-lea Congres al partidului).

HOTĂRIRI ale Consiliului de Miniștri

Potrivit unei Hotăriri a Consiliului de Miniștri, începând cu anul de învățămînt 1965/1966, școala generală de 8 ani se va numi „Școala generală”, iar școala medie va purta denumirea de „Liceu”.

Prin-o recentă Hotărire a Consiliului de Miniștri se aduc o serie de îmbunătățiri învățămîntului școlar și fără frecvență de cultură generală și superior.

Prin noua Hotărire se desființează limita de vîrstă pentru toți cei care doresc să-și completeze studiile în învățămîntul școlar sau fără frecvență, de cultură generală și superior. Pentru cei care se înscriu la aceste forme de învățămînt, nu se mai cer nici un fel de recomandări și nici o condiție privind vechimea în muncă, specialitatea și calificarea în producție.

Potrivit regulamentării în vigoare, începînd cu noul an școlar, învățămîntul mediu de cultură generală funcționează cu clasele IX—XII. La secțiile școlare sînt admiși oamenii muncii, absolvenții ai școlii de 7 și 8 ani, sau ai unei școli echivalente, care doresc să-și completeze studiile medii fără a părăsi locul de muncă. Acestor elevi li se va acorda un concediu plătit de 30 de zile o singură dată, în afara concediului de odihnă, pentru pregătirea și prezentarea la examenul de maturitate.

Învățămîntul de cultură generală fără frecvență funcționează cu clasele V—XII pentru toți cetățenii țării care doresc să-și completeze studiile. Într-un an școlar, elevii pot promova o singură clasă. Ei pot obține anual câte un concediu de studii fără plată de 30 zile, în afara concediului de odihnă, pentru prezentarea la examene.

Învățămîntul superior școlar funcționează în cadrul institutelor tehnice. În această categorie de învățămînt sînt admiși oamenii muncii absolvenți ai școlii medii de cultură generală, cu examen de maturitate, sau ai

unei școli echivalente cu diplomă, care doresc să obțină o calificare superioară în specialitatea activității lor, sau într-o specialitate înrudită, fără a părăsi locul de muncă. Pentru prezentarea o singură dată la concursul de admitere, la examenele de an și la examenul de stat, li se acordă anual câte un concediu de studii plătit de 30 zile, în afara concediului de odihnă.

Învățămîntul superior fără frecvență se organizează în universități, institute pedagogice, la Institutul de științe economice și la Institutul de cultură fizică. Sînt admiși oamenii muncii care au absolvit școala medie de cultură generală cu diplomă de maturitate sau o școală echivalentă cu diplomă și care doresc să obțină o calificare superioară. Ei beneficiază de câte un concediu anual de studii fără plată de 30 zile, în afara concediului de odihnă, pentru prezentarea la concursul de admitere și la examenele anuale, precum și un singur concediu plătit de 30 zile pentru prezentarea la examenul de stat. Cadrele didactice cuprinse în această categorie de studii primesc concedii plătite pentru sesiunile de examene care nu coincid cu vacanțele școlare.

Admiterea în ambele categorii de învățămînt superior, precum și în clasa a IX-a de învățămînt școlar și fără frecvență se face prin concurs, în limita locurilor stabilite anual. Cei care studiază în învățămîntul școlar de cultură generală și superior vor fi programați în schimburi de producție care să le permită frecvența regulată a cursurilor și au vor presta ore de muncă suplimentară în zilele de curs. Celor care studiază în învățămîntul fără frecvență de cultură generală și superior li se asigură un sistem de ajutor și control pe parcursul anului (lucrări de control, consultații, meditații) pentru a le înlesni prezentarea la examene în cele mai bune condiții.

Curs cu profesorii de marxism-leninism

În perioada 1—8 septembrie Ministerul Învățămîntului a organizat în București un curs de pregătire pentru profesorii care predau disciplinele de marxism-leninism în licee, școli profesionale și tehnice.

La curs s-au studiat și dezvoltat în mod aprofundat do-

cumentele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, s-au purtat discuții cu privire la modul lor de studiere, s-au relevat sarcinile ce revin profesorilor de specialitate în munca instructiv-educativă a elevilor în noul an școlar.

CONSFĂTURILE RAIONALE

În întregime, lucrările consfățuirii cadrelor didactice din orașul Brăila au fost pătrunse de simțul răspunderii comuniste pentru pregătirea tinerelor generații, pentru făurirea cadrelor chemate să dea viață mărețelor planuri stabilite de partid în scopul înfloririi economice și culturale a patriei.

Prezentînd, în ședința plenară din prima zi a consfățuirii, referatul cu tema „Sarcinile care revin școlii în lumina documentelor celui de al IX-lea Congres al P.C.R.”, tov. Andrei Stelian, secretar al Comitetului orașesc P.C.R. Brăila, a trecut în revistă succesele obținute pe plan local în ridicarea nivelului predării, în îmbunătățirea muncii educative, arătînd că ele se datoresc condițiilor create de către partid și guvern pentru dezvoltarea învățămîntului, activității entuziaste a slujitorilor învățămîntului, îndrumării permanente a acestora de către organizațiile de partid. În același timp, scoțînd în evidență unele lipsuri care mai dăinuie în ceea ce privește aprofundarea cunoștințelor predate, formarea gîndirii logice a elevilor, înarmarea lor cu cuceririle științei și tehnicii contemporane, vorbitorul a arătat căile lichidării acestor lipsuri, astfel încît activitatea de viitor a școlilor să se desfășoare la un nivel mereu mai înalt, să răspundă pe deplin cerințelor puse în fața învățămîntului la cel de al IX-lea Congres al P.C.R.

O temeinică pregătire a elevilor — a subliniat referatul — cere mai mult de toate o temeinică pregătire științifică, ideologică și politică a celor care îi instruiesc și îi educă. Lată de ce învățătorii și profesorii au datoriat să studieze în adîncime știința marxist-leninistă, hotărîrile partidului și statului nostru, să cunoască perspectivele pe care le deschide grandiosul program trasat la cel de al IX-lea Congres al P.C.R., să fie la curent cu tot ce e nou în domeniul specialității lor, ca și în domeniul pedagogiei și psihologiei.

În încheiere vorbitorul a chemat pe învățătorii și profesorii să consolideze prin noi și noi realizări activitatea lor didactică și culturală, îndeplinind cu cinste sarcinile nobile puse de către partid în fața școlii și a slujitorilor ei.

Luînd cuvîntul, cei ce muncesc în școli și-au exprimat cu căldură recunoștința față de grija pe care o arată partidul pentru continua dezvoltare a învățămîntului, subliniînd că măsurile stabilite la Congres vor determina ridicarea pe trepte tot mai înalte a întregii activități de instruire și educare a tineretului.

Cu deosebită satisfacție privesc cadrele didactice din orașul Brăila hotărîrea de a se trece în următorii ani la pregătirea condițiilor pentru mărirea duratei

învățămîntului general. În legătură cu această hotărire, prof. Nicolae Trușău a propus ca durata învățămîntului general să fie extinsă de la 8 ani la 10 ani, ceea ce ar asigura un nivel ridicat de pregătire tuturor cetățenilor statului nostru socialist, înarmîndu-i cu temeinice cunoștințe de cultură generală, științifice și tehnice.

Referindu-se la sarcina trasată la Congres de a se înființa licee pedagogice, tov. I. Negruț și-a exprimat convingerea că în acest fel se va realiza o mult mai bună pregătire a viitorilor învățători. Tov. Negruț a propus ca în cadrul acestor licee să se acorde o deosebită atenție studiului aprofundat al pedagogiei și psihologiei, înarmării celor care vor lucra în rîndurile copiilor cu cunoașterea metodelor moderne ale muncii instructiv-educative.

Numeroși vorbitori au făcut propuneri menite să contribuie la îmbunătățirea activității de conducere a școlii, a predării, a muncii educative. Prof. Radu Meiroșu, directorul Școlii generale nr. 23, a arătat de pildă că ar fi foarte necesar ca Institutul pedagogic și E.D.P. să publice lucrări și culegeri de articole în ajutorul directorilor.

Vorbînd despre necesitatea de a sporii interesul elevilor din clasele V—VIII pentru studiul matematicii, prof. N. Hirjoghe a propus să se elaboreze, la nivelul înțelegerii acestora, lucrări de istorie a matematicii și bibliografii ale marilor matematicieni români și străini. Ar fi indicat, a spus în continuare tov. Hirjoghe, să se organizeze pe plan local olimpiade de matematică pentru elevii ultimelor două clase ale școlii generale. De asemenea, se simte nevoia unor cursuri pentru profesorii care predau matematica la aceste școli, în vederea informării lor asupra a ceea ce este nou în domeniul diferitelor discipline matematice.

Prof. Dumitru Turcu a vorbit despre unele măsuri care ar putea contribui la sporirea eficienței lecțiilor de istorie. Printre acestea se numără, de exemplu, completarea de către I.M.D. a materialelor didactice de specialitate cu tablouri, hărți și albume istorice, cu tabele sinoptice cronologice, editarea unor crescotoașii cu fragmente din textele scriitorilor antici care au vorbit despre viața pe teritoriul țării noastre, cu fragmente din lucrările cronicarilor etc.

Propuneri legate de îmbogățirea materialului didactic au făcut și alți profesori. Tov. Rea Silvia Caraman, bunăoară, a cerut să se editeze, în tiraje sporite, hărți ale Republicii Socialiste România, hărți fizice și politice ale Europei, Asiei etc. Sînt necesare de asemenea școlilor hărți care să prezinte izvoarele și izo-

hipsele și mai ales, atlase geografice, fără de care este greu de realizat orientarea elevilor la hartă. Alți profesori au propus să se construiască aparate de proiecte de uz școlar care să poată fi folosite fără camuflarea ferestrelor, aparate foto pentru școli etc., și au subliniat necesitatea de a se elabora materiale metodice privitoare la folosirea mijloacelor audio-vizuale.

Un loc important l-au ocupat, în cuvîntul participanților la discuții, problemele legate de educarea comunistă a elevilor. Vorbînd despre aceste probleme, prof. Lica Paulescu de pildă, a arătat că diriginții tineri, lipsiți de experiență ar trebui să primească un ajutor mai substanțial. Ar fi bine ca încă în facultate, și în special la practica pedagogică — a spus tov. Paulescu — să se acorde mai multă atenție pregătirii viitorilor profesori pentru munca de dirigenție. Ar fi extrem de utilă, de asemenea, apariția mai multor culegeri de articole pe teme educative, care să împrățească experiența înaintată în acest domeniu.

Vorbînd despre orientarea profesională a elevilor, prof. S. Mircescu a propus ca Institutul de științe pedagogice să elaboreze, pe baza unei cercetări de mai mare amploare, indicații pentru profesorii de specialitate și pentru diriginții în legătură cu bazele psihopedagogice ale studierii inclinațiilor și aptitudinilor elevilor, astfel încît orientarea profesională a acestora să aibă un mai accentuat caracter științific.

Unii vorbitori s-au oprit, în cuvîntul lor, și la aspectele muncii din școlile serale, din instituțiile preșcolare etc. Prof. E. Ferențel, de exemplu, a cerut ca manualele pentru școlile și secțiile serale să țină în mai mare măsură seama de particularitățile studiului în aceste forme de învățămînt. Tov. Maria Popa a arătat că educatoarele sînt nevoia unor materiale de îndrumare în legătură cu procedeele de predare a jocurilor didactice cu material ilustrativ, ca și a editării unui număr mai mare de tablouri cu teme variate, pentru organizarea convorbirilor menite să dezvolte vorbirea copiilor.

Făcînd asemenea propuneri participanții la consfăturile cadrelor didactice din școlile orașului Brăila au arătat totodată cum s-au pregătit ei înșiși pentru activitatea din noul an școlar, au împărtășit unele metode și procedee pe care le vor folosi în vederea unei cit mai temeinice pregătiri a elevilor. Ei și-au manifestat astfel preocuparea stăruitoare pentru bunul mers al activității din școală, hotărîrea de a nu-și precepuși eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin în instruirea și educarea tineretului patriei.

E. R.

Cuvîntul tovarășului acad. ȘTEFAN BĂLAN, ministrul învățămîntului, cu prilejul deschiderii noului an școlar

(Continuare din pag. 1)

Mărirea duratei învățămîntului obligatoriu, înființarea liceelor industriale, agricole, economice, pedagogice, perfecționarea învățămîntului de toate categoriile — toate aceste măsuri vor permite pregătirea unui număr mult mai mare de specialiști, creșterea continuă a nivelului cultural și de conștiință al întregului popor.

Aceste sarcini, prevăzute pentru următorii ani, ne umplu inima de mîndrie. În același timp, însă, sporește și răspunderea noastră, a fiecărui lucrător din domeniul învățămîntului.

Vă trebuii ca disciplinele predate să aibă un conținut de înaltă valoare științifică, iar cunoștințele să fie transmise prin cele mai moderne metode pedagogice. Vă trebuii să se dezvolte mereu mai mult interesul tineretului pentru știință și tehnică, pasiunea lui pentru cunoașterea comorilor culturii naționale și universale, hotărîrea lui de a lupta pentru socialism și comunism, pentru pace și înțelegere între popoare.

Condițiile de care dispune azi învățămîntul nostru permit împlinirea acestor importante obiective pe care partidul le pune în fața școlii. Există o solidă bază materială în continuă dezvoltare, un fir neîntrerupt de tradiții înaintate o experiență bogată acumulată de școala socialistă. Există preocuparea permanentă a partidului și a statului față de munca și de viața cadrelor didactice.

Sîntem convinși că toți membrii corpului didactic, care și-au dovedit în atîtea rînduri devotamentul și abnegația, vor îndeplini cu cinste sarcinile de răspundere ce le revin.

Dragi elevi și eleve,

V-ați întors din vacanța voastră odihnîți, cu noi puteri de muncă. Noul an școlar va însemna încă un pas înainte în pregătirea voastră pentru viață. Pentru voi este toată munca uriașă pe care o vor desfășura, în întregul an școlar, educatorii voștri — învățătorii și profesorii.

Cei vîrstnici privesc la voi cu cea mai mare atenție, cu toată dragostea. În viața voastră senină ei văd împlinirea visurilor din anii copilăriei și tineretii lor.

Prin grija partidului și a statului aveți, dragi școlari, tot ceea ce vă este necesar. În jurul vostru totul este înnoit și frumos — orașul sau satul în care trăiți, școala, clasa în care veți veni de acum înainte în fiecare zi. Din dragostea mare pe care v-o poartă, partidul a hotărît ca și elevii din licee să primească gratuit cărțile școlare. Cu toții, de la cei din prima clasă a școlii generale pînă la cei din ultima clasă a liceului, veți găsi, pe banca voastră, toate cărțile de care aveți nevoie.

Datoria voastră este să învățați oit mai bine, să fiți harnici și disciplinați, să respectați pe părinții și educatorii voștri, să urmați îndrumările lor. Priviți mereu înainte, nu vă mulțumiți numai cu ceea ce ați învățat; străduiți-vă să dobîndiți mereu noi și tot mai profunde cunoștințe în diferitele domenii ale științei și culturii moderne, pentru a deveni cetățeni capabili, de nădejde, ai patriei noastre, demni de măreața epocă în care trăim.

În acest moment, dați-mi voie să îndrept un gînd plin

de dragoste, de indemn părintesc și spre micii noștri copii care pășesc pentru prima dată pragul școlii și să le doresc multă sănătate și spor în descifrarea primelor litere ale abecedarului.

Dragi educatoare, dragi învățători și profesori,

Iubiți elevi,

Școala — atît de minunată definită în raportul prezentat la Congresul partidului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ea principal izvor de cultură și factor de civilizație — ne cheamă pe toți să muncim cu înaltă conștiință și înflăcărat patriotism.

Să ne gîndim la roadele noului an școlar încă din prima zi. Această zi, ca și toate celelalte care vor urma, să ne aducă tuturor satisfacția datoriei împlinite.

Să ațragem în munca noastră și părinții, care, din dragostea și grija pentru viitorul copiilor lor, sînt gata să sprijine cu tot elanul bunul mers al activității școlare. De mare preț în munca instructiv-educativă este colaborarea cu organizațiile Uniunii Tineretului Comunist: să folosim permanent ajutorul lor multilateral.

În numele Ministerului Învățămîntului, și personal, doresc educatoarelor, învățătorilor și profesorilor, tuturor elevilor noștri un an plin de bucurii, în care să dăm dovadă că știm să muncim cu hotărire pentru realizarea mărețelor idealuri spre care ne conduce Partidul Comunist Român.

OAMENI DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ

DESPRE PERFECȚIONAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Academician

OCTAV ONICESCU

Situația actuală pe plan mondial, care conduce fără îndoială către o specializare foarte pronunțată cînd este vorba de exercitarea unei profesii, include în același timp suficiente elemente pentru ca pregătirea educativă a tineretului să păstreze un grad de generalitate suficient să asigure integritatea unei dezvoltări creatoare multilaterale și posibilitățile de adaptare la necesitățile de ordin utilitar. Se recunoaște astăzi, cu adevărată ușurare, că amenințarea, care plana asemeni unui coșmar pentru educator, a unei specializări prea timpurii în cadrul pregătirii școlare a tineretului este depășită și că atît tehnicile diverse, cît și știința contemporană — matematică, fizică, chimie, biologie etc. — izvorăsc dintr-un număr de principii și de fapte foarte cuprinzătoare, care polarizează interesul general la un nivel la care se pot conjura pe deplin primejdiile unei excesive mecanizări a ființei.

Referindu-ne în mod special la matematică trebuie subliniat, din capul locului, că mai toți marii

Octav Onicescu

educatori care s-au ocupat în ultimul timp de învățămîntul matematicii au recunoscut ca sarcină principală a acestui învățămînt aceea de a da un mod de gîndire matematic, adaptat celor mai variate probleme la care se aplică această știință. Accentul nu se va pune asupra unei sume de formule, de algoritmi care trebuie reținută în memorie, ci pe judecățile de ordin matematic care manipulează numere sau abstracțiuni, aflate însă într-o directă legătură cu elementele concrete pe care aceste abstracțiuni le reprezintă.

Nu-i vorba de a coborî matematica la niște aspecte ancestrale ci, dimpotrivă, de a o ridica la un nivel de abstracție în care aceasta, perfect manipulată de către educatori, ei înșiși conștienți de sarcina pe care o au, să constituie un ghid în organizarea judecăților noastre despre lumea materială.

Academician

GHEORGHE OPRESCU

Gheorghe Oprescu

Învățămîntul mediu, în ce privește istoria artei, s-ar prezenta în două feluri; într-un fel în școlile cu profil de preparatoare de artă plastică, și într-alt fel în școlile care au în vedere cultura generală. Este evident, prin urmare, că rolul istoriei artelor în aceste două instituții este diferit. În prima din aceste instituții ea trebuie să fie o materie esențială; în cea de a doua o materie care să ajute la cultura generală. Învățămîntul nostru va avea în vedere ca în școlile medii cu profil de artă plastică, care pregătesc în special pentru institutele de arte plastice, istoria artelor să se predea și în calitate, și în cantitate suficientă, pentru ca absolvenții școlilor să nu mai aibă nevoie în momentul în care au fost admiși în institutele de arte plastice să își completeze noțiunile esențiale de artiști.

Am fost întotdeauna nemulțumit, ca profesor la Institutul de arte plastice, de bagajul de cunoștințe elementare pe care le aveau elevii. Ceea ce însemnează că e nevoie să se facă un efort mai mare, decît în trecut. Efortul acesta trebuie să aibă în vedere un dublu aspect. Un absolvent al școlii medii de artă să știe tot ce trebuie să știe un artist din punct de vedere general al culturii. El se va înscrie la pictură sau se va înscrie la grafică, sau la mai știu eu ce altă specialitate. Însă, la orice specialitate se va înscrie trebuie ca noțiunile lui generale să fie destul de precise, fiindcă există noțiuni generale care sînt aceleași pentru toate aceste feluri de activitate artistică. Aș merge mai departe și aș spune că el este și un cetățean și că din această cauză este necesar să se pună accentul în aceste cursuri și pe rolul social și chiar politic, pe care îl au artiștii într-un stat socialist și să se dea mai multă importanță ideii de răspundere a artistului față de meseria pe care a adoptat-o și față de publicul cărui i se adresează.

Acum, dacă trecem la cealaltă categorie de școli medii, la cele de cultură generală, constatarea mea este că acolo se face foarte puțin caz de artă. Nu numai profesorii de știință, dar chiar profesorii de materii în legătură cu literatura sau cu istoria sînt

destul de neconvinși de utilitatea pe care o are pentru un om, pentru un cetățean, într-un stat ca al nostru, ca el să fie un apreciator al artei și să-și dea seama de rolul indispensabil pe care îl are acesta din punct de vedere al culturii noastre generale.

Să mă opresc la profesorii care au totuși cele mai îndepărtate legături cu arta — profesorii de istorie. Profesorii de istorie ei înșiși dau foarte puțină atenție în lecțiile lor dezvoltării artistice a popoarelor de care vorbesc. Părerea mea este că ceea ce interesează încă pe acești profesori de istorie sînt mai ales războaiele și, în sfîrșit, evenimentele de feii acestora, decît, de pildă, evenimentele cum ar fi renașterea, dezvoltarea artei grecești ș.a.m.d. Dorința mea ar fi ca în decursul lecțiilor de istorie, care trebuie să înceapă foarte de departe și pînă astăzi, să se dea un rol mai mare istoriei artelor și explicațiilor în legătură cu istoria artei. Notez că în artă și literatură apare, poate mai bine decît în alte meserii, legătura pe care o considerăm astăzi că este la baza explicării oricărui eveniment, între acel eveniment și situația economică, politică, socială. Să profite deci de această ocazie profesorii de istorie, cu atît mai mult cu cît această dependență între fenomenul cultural și starea economică, socială și politică nu este dintre lucrurile ușor de explicat. Mai întii pentru că este vorba de niște tineri care nu sînt așa de copti la minte ca să-și dea seama ușor de toate aceste lucruri. Și mai există și altceva. Noi, care am trecut prin perioadele de altă dată ale istoriei noastre și știm cum se explicau istoricește aceste perioade, ne dăm seama mult mai ușor de adevărul și justetea acestei explicații materialist-istorice, decît cei care sînt crescuți în evenimentele de astăzi și nu au cu ce le compara. De aceea, profesorul de istorie să nu uite, ori de cite ori vorbește de evenimentele istorice, de artă și literatură. Să nu le uite dacă le știe, ceea ce nu este chiar așa de general.

Poate că ar fi bine chiar să se înființeze pentru mai multe școli o adevărată catedră de istorie a artei, așa încît, de două ori pe săptămînă, la un liceu două ore, la altul, două ore, să li se vorbească elevilor de artă, de evoluția artei. Evident, să nu se facă o istorie completă a artei, pentru că asta ar fi imposibil. Dar să se aleagă acele subiecte care constituie miezul științei artei și să se trateze așa cum ar fi potrivit pentru vîrstă celor din liceu.

Mai este încă ceva. În școlile acestea medii, mai ales în orașele mari unde se țin expoziții de artă, să fie făcuți atenți elevii de profesorii lor de istorie dacă nu de istoria artei, la apariția expozițiilor. Dacă în orășel acela există și un muzeu, să ia contact mai des cu muzeul pentru că numai așa se poate face o cultură care să dea posibilitatea celui care o are să se bucure de avantajele artei, de plăcerile pe care le procură arta. Dar și lucrul acesta trebuie făcut în așa fel, încît să existe un plan bine stabilit. De pildă, cunosc din viața mea de funcționar de muzeu cum se aduc la muzeu soldații, școlile, grupurile de tîrani. Rezultatul este că dacă nu vin ei de dragul lor, această vizită a muzeului devine un fel de corvoadă pentru toți. Cu atît mai mult, cu cît vizita se petrece în anume condiții ce sînt departe de a fi toate favorabile. Cel care poartă grijă să termine cît mai repede, cei care îl ascultă nu pricep întotdeauna ce spune și așa mai departe.

După socoteala mea nu se fac lucrurile logic și cum ar trebui să se facă, cu legătură între ele,

fiindcă, pe de o parte vrem să realizăm educația artistică a satelor, iar pe de altă parte în toate bilciurile care au loc în țara noastră și unde vin zeci de mii de țărani, se vînd cele mai oribile reproduceri cu favoritele sultanilor din trecut niște orori, ci nici pe expresioniști sau pe suprarealiști nu i-ar satisface: ar trebui ca asemenea elemente să fie urmărite oficial, pentru a nu intra în viața de toate zilele a oamenilor de la țară. Să se găsească mijloace pentru ca reproducerea bună, după pictori români și străini, să fie cumpărate și așezate în casă sau, după cum am auzit, să se dea posibilitatea ca amatorii să cumpere tablouri în rate, tablouri care se plătesc într-un număr de luni, așa încît lucrări bune din cele care pornesc din expoziții, ar intra în casele oamenilor și ar continua educația artistică care a început în muzeu. Ea nu ar mai fi continuată prin favoritele sultanilor și prin ororiile acelea pe care le execută negustorii care le vînd la bileți.

Prof. univ.

TUDOR BUGNARIU

membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

Predarea cunoștințelor de științe sociale (elemente de filosofie, economie politică, socialism științific), de psihologie și logică, pentru care cadrele didactice sînt pregătite de facultatea

Tudor Bugnariu

și secțiile de filosofie din țară, trebuie să aibă un loc însemnat în sistemul învățămîntului mediu din țara noastră. Importanța acestor discipline pentru pregătirea de cultură generală a tîncrei generații este de necontestat.

În primul rînd datorită faptului că, în condițiile actualei revoluții tehnice-științifice, a apărut un decalaj între cunștințele de cunoștințe existente și acele care poate fi transmis prin procesul de învățămînt, ceea ce face necesară dezvoltarea laturii formative a procesului de învățămînt, dezvoltarea capacității de gîndire independentă a elevilor, înarmarea lor cu o metodă eficientă de cunoaștere și acțiune, care cere să se acorde un loc deosebit științelor sociale și, în mod special, disciplinelor filosofice.

Afară de aceasta, în condițiile societății noastre, nu poate fi conceput un om cult, care să aibă un orizont de cunoștințe limitat la un anumit domeniu și să

nu-și fi însușit concepția științifică despre lume. În sfîrșit, importanța acestor discipline în sistemul învățămîntului de cultură generală constă în faptul că aceste cunoștințe permit viitorilor cetățeni activi ai țării să înțeleagă și să interpreteze procesele politice interne și internaționale, să-și însușească politica partidului și a statului nostru.

Pentru sporirea eficienței predării acestor discipline în licee este necesar însă să se găsească soluții pedagogice pentru îmbunătățirea conținutului și a organizării ei. Din punctul de vedere al conținutului, ar trebui să se studieze posibilitatea ridicării nivelului teoretic al predării printr-o mai bună sistematizare și ordonare a cunoștințelor, prin înălțarea elementelor descriptive și întărirea argumentării. Transmiterea de cunoștințe, date, fapte etc. să nu fie considerate ca un scop în sine, ci ca un mijloc de formare a unui mod de gîndire și de interpretare creatoare. Nu trebuie să se uite faptul că științele sociale trebuie să dea răspuns la problemele actuale ale științei și practicii sociale, că prin predarea lor, elevii trebuie să fie pregătiți pentru înțelegerea trăsăturilor fundamentale ale cunoașterii științifice actuale și a marilor transformări sociale ce se petrec în lume. De aceea, prin conținutul lor, aceste discipline trebuie să deschidă perspectivele contemporaneității și ale dezvoltării viitoare.

Ținînd seama de importanța acestor discipline în formarea omului nou al societății noastre ar fi, poate, necesar, să se acorde atenție sporită elementelor de filosofie care dau fundamentul concepției despre lume a elevilor, logicii (incluzînd și elementele de logică simbolică) și eticii.

În ce privește succesiunea predării acestor discipline, s-ar putea studia propunerea ca în clasa a X-a să se predea psihologia și logica, în clasa a XI-a elementele de materialism dialectic și istoric și de etică, iar în clasa a XII-a, economie politică și socialism științific.

O sarcină importantă a specialiștilor din Ministerul Învățămîntului ar putea fi studiarea corelării predării cunoștințelor de la științele sociale cu acelea de la celelalte obiecte de învățămînt, în sensul că unele discipline (logica) să premergea materiile de sinteză din ultimii ani, iar altele (materialismul dialectic și istoric) să se poată baza pe cunoștințele dobîndite la discipline ca matematica, fizica, chimia, biologia, istoria etc. Este necesar să se realizeze o mai strînsă corelație și între disciplinele de științe sociale, pentru înălțarea suprapunerilor și a paralelismelor (între materialismul istoric, pe de o parte, economie politică și socialismul științific, pe de altă parte). De asemenea, este necesar acest studiu, pentru o mai strînsă legare a cunoștințelor acestor discipline între ele (de pildă, o mai strînsă corelare a cunoștințelor generale de filosofie — raportul dintre existență și conștiință, rolul activ al conștiinței — cu cunoștințele de psihologie etc.).

Firește, pentru sporirea eficienței predării științelor sociale în învățămîntul de cultură generală se pune cu acuitate și îmbunătățirea continuă a manualelor școlare, care trebuie să aibă o tematică proprie, să aibă în vedere nevoile specifice ale învățămîntului mediu și particularitățile de vîrstă ale elevilor, să găsească soluții metodice, pe baza experienței acumulate de profesori, în predarea acestor discipline, pentru a-i face pe elevi să considere studiarea acestor manuale sarcina cea mai plăcută în munca lor.

Din nou un început. Valiza, care s-a plimbat și ea o vară întregă, pe sub pălăria de sticlă a gării Constanța, prin pasul Branului sau prin cătatea Brașovului, a fost părăsită într-un ungher unde o să aștepte taciturnă vacanța viitoare, hrănindu-și nostalgiile cu o frântură de scoică sau con de brad uitate în căptușcală. Zilele de beție cu soare, cu apă albastră și ozon și hoinăreală s-au terminat. Năzdrăvanii pe care i-am tot numărat și răsnumărat prin compartimente de tren, la sosirea în tabără, la plecarea din tabără, sînt gata acum pentru obișnuita întâlnire din toamnă.

Cîteva cuvinte despre această întâlnire. În fața noastră se află o mică lume diversificată prin particularități psihice care determină structura fiecărei individualități în parte și ar trebui să determine o largă diferențiere a procedurilor pedagogice de care ne slujim.

Cei mai mulți dintre noi ne cunoaștem școlarii încă de anul trecut sau mai de mult. Știm despre unul că este un băiat inteligent. Nu o dată ne-au surprins plăcut răspunsurile lui la conice precise, sigure, corecte. Dar, de asemenea, nu o dată ne-a surprins conduita lui bizară. Uncori pare că nici nu se află în clasă.

Ce se întîmplă cu el? Alternativele în care-l putem încadra sînt relativ restrînse. Poate fi vorba de o suprasolicitare a atenției în domeniul de interes diferit. Băiatului îi place istoria, dar îl pasionează în egală măsură și fotbalul. Lumea este plină de lucruri interesante și atrăgătoare. Și, dacă ar putea, s-ar înfrupta din toate în același timp. Dar, cum nu se poate și, mai ales cum nu se poate decide să se stabilească la nici una din ele, lasă gîndul să alunece la voia întîmplării.

Într-o altă alternativă, poate fi vorba de o maximă concentrare a atenției pe o direcție unică. Să zicem că avem de-a face cu un matematician inveterat. Dezlegerea de probleme îi prilejuește profunde satisfacții și, dacă s-ar putea, ziua întregă nu ar avea altă ocupație.

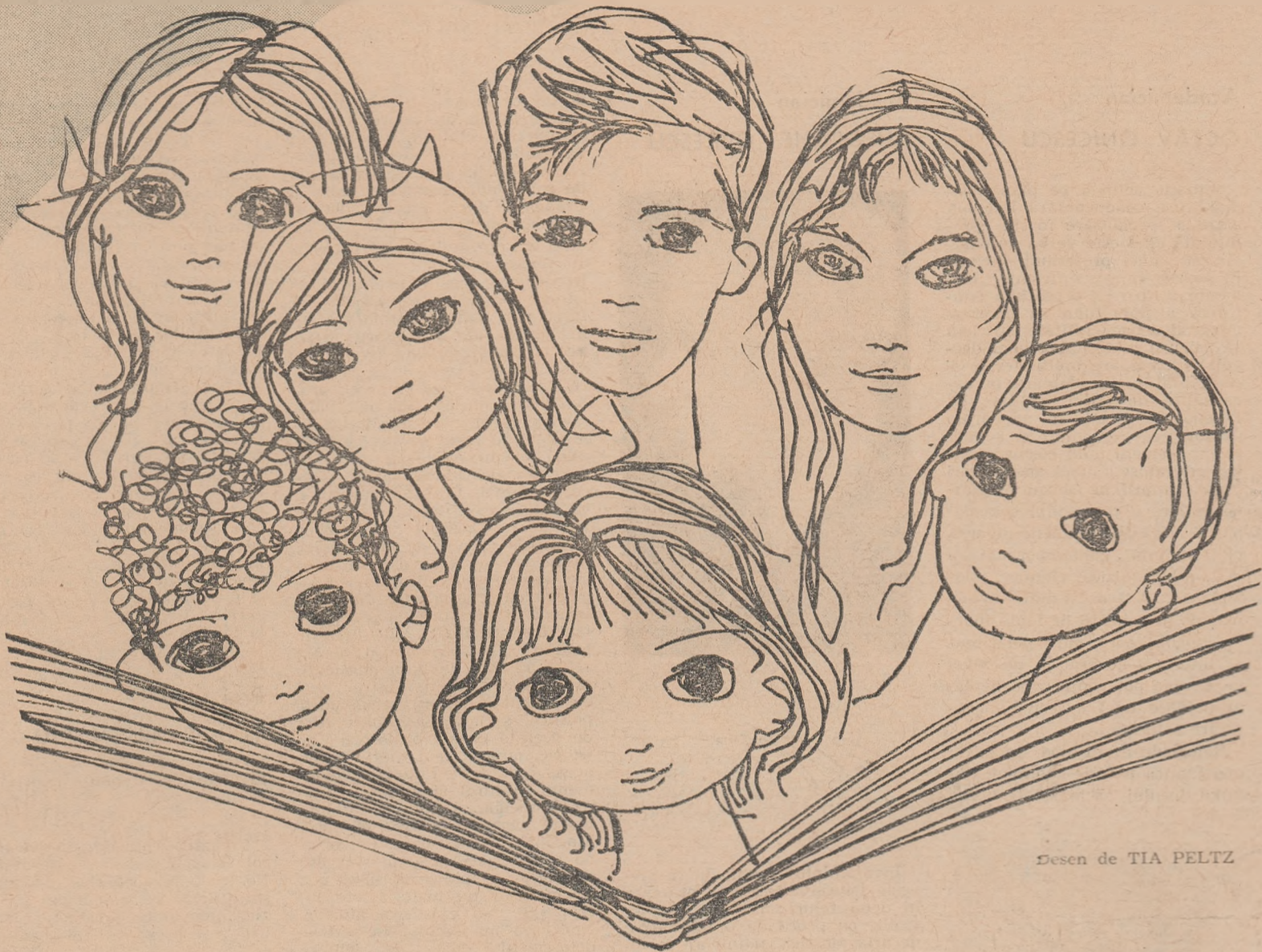
În oricare din cazuri sîntem în fața unei lipse de atenție. Nu avem altceva de făcut decît să ne explicăm bine această carență, să stabilim locul ei în psihologia elevului și să stabilim modalitatea pentru a o lichida.

Un alt caz. Nu o dată, lenea reclamată în legătură cu un elev sau altul pare paradoxală. O elevă din rîndul celor certați cu învățătura nu are deloc simptome de lenevie. Dificultățile ei provin din greutatea de a memora. Și aceasta se datorește nu unei afecțiuni psihice cum cred unii, ci doar neglijenței în studiu. Sîntem datori să o învățăm să folosească procedee raționale de învățare.

O însușire pozitivă și negativă, în același timp, devine fantezia elevilor. Avem doi elevi. Amîndoi înzestrați cu o bogată imaginație. Atunci cînd cerem clasei să ne dea exemple pentru ilustrarea unei definiții, ei sînt primii care se oferă. Ei fac cele mai bune compuneri și tot ei pot să improvizeze pe loc cele mai bune istorisiri. Totuși, la învățatură, cei doi elevi sînt deosebiți. Unul reușește să se mențină printre fruntașii clasei, în vreme ce al doilea este în pericol la o disciplină sau la mai multe. În ce constă deosebirea? Fantezia primului e strînută de controlul rațiunii. Tot ceea ce și imaginează depinde de ceea ce se poate și imagina. Fantezia celui-l împiedică să trăiască cu obiectele pe pămînt. La celălalt, dimpotrivă, fantezia este o hrană și un refugiu spiritual absolut.

În prima zi de școală, în clasă, elevii așteaptă, în liniște să dăm startul pentru cursa noului an. Ei o știu mai puțin, noi o știm mai bine — rezultatul cursei depinde de noi. Avem în mînă puterea de a-i face pe toți să atingă bune performanțe. Dar pentru a-i putea îndruma trebuie mai întîi să-i înțelegem.

OCT. BUZESCU

Desen de TIA PELTZ

SARCINILE DE RĂSPUNDERE ALE DIRECTORULUI

Alături de măsurile care au drept scop perfecționarea programelor și manualelor, înzestrarea școlilor cu materialul didactic necesar predării lecțiilor — probleme care sînt în grija organelor de învățămînt centrale și locale — este necesar ca în munca internă a școlii să se ia astfel de măsuri care să asigure o mobilizare a tuturor forțelor, personal didactic și elevi, la predarea și însușirea cunoștințelor, la o muncă educativă eficientă.

Înalta apreciere dată muncii celor peste 175 000 de slujitori ai școlii la Congresul al IX-lea al P.C.R. mobilizează corpul didactic la o muncă entuziastă pentru îndeplinirea sarcinilor care-i revin în pregătirea tineretului patriei noastre.

Pentru ridicarea nivelului activității școlare, de o importanță deosebită este modul în care directorul școlii reușește să organizeze colectivul didactic, să coordoneze activitatea lui, să controleze, să îndrumeze și să mobilizeze pe fiecare învățător și profesor în parte.

În fiecare școală muncesc atît învățători și profesori mai în vîrstă, a căror experiență didactică trebuie să fie cunoscută și împărtășită altora, cît și elemente tinere, intrate în învățămînt în ultimii ani, care au nevoie de ajutor, de îndrumare. Un ajutor și o îndrumare concretă se poate face însă numai cunoscînd direct munca, modul în care și desfășoară activitatea cel care urmează să fie ajutat.

Apreciindu-se importanța controlului direct asupra muncii corpului didactic și a elevilor, în Regulamentul școlilor de cultură generală se prevede obligația pentru directori și pentru directorii adjuncți de a asista săptămînal la un anumit număr de activități pe care învățătorii și profesorii le desfășoară cu elevii. Despre neîndeplinirea acestei sarcini regulamentare nici nu poate fi vorba. Probleme s-ar putea ridica numai în

legătură cu modul în care ar trebui să se desfășoare controlul și îndrumarea pe această cale, în așa fel încît să se obțină o eficiență maximă. Două lucruri mi se par esențiale în această direcție: în primul rînd, controlul trebuie să cuprindă toate cadrele didactice, iar în al doilea rînd, să fie făcut în așa mod și urmat de asemenea măsuri încît să fie valorificat la maximum.

Cuprinderea în control de către director și de către adjuncții săi, în școlile în care există și posturi de directori adjuncți, a tuturor învățătorilor și profesorilor se poate asigura printr-o coordonare de către director a acestei munci și țînd bineînțeles seama de pregătirea de specialitate a fiecăruia dintre ei. Frecvența controlului la anumiți învățători și profesori este în raport direct cu necesitatea, în funcție de experiența, conștiinciozitatea și rezultatele activității. Fără îndoială că acei învățători și profesori care sînt în primii ani de învățămînt trebuie să fie vizitați mai des, în diferite etape ale anului școlar și la diferite feluri de activități, pentru a primi un ajutor multilateral.

În ce privește valorificarea asistenței la lecții și la alte activități cu elevii, în practica muncii de conducere a școlii există deja multă experiență pozitivă. Discuțiile care au loc imediat după lecții, sau în cursul aceleiași zile, în care se fac observații și se dau îndrumări concrete, sfaturi sau sarcini obligatorii, observațiile și indicațiile cu caracter mai general, după mai multe asistențe și la mai mulți profesori de aceeași specialitate, comunicate în cadrul comisiilor metodice și al consiliilor pedagogice, comunicările făcute în schimburile de experiență între directori sau materialele publicate pe această temă — sînt forme prin care directorii școlilor pot să valorifice constatările pe care le-au făcut asistînd direct la activitatea învățătorilor

și profesorilor din școala pe care o conduc.

În legătură cu controlul activității didactice, regulamentul prevede și existența, ca document oficial al școlii, a registrului cu observațiile directorului privind asistențele la lecții. Folosirea acestui registru, ținerea lui la zi și valorificarea materialelor cuprinse în el mi se par de o importanță deosebită. Indiferent dacă în el se rezervă pentru fiecare învățător sau profesor cîteva pagini, sau dacă observațiile se înregistrează „la rînd”, din registru se poate constata oricînd cum a evoluat munca fiecăruia, care au fost părțile pozitive și lipsurile în muncă în anumite perioade, care au fost rezultatele muncii depuse. Notările din registru ar trebui să constituie, în mod obligatoriu, elementul de bază în aprecierea muncii didactice și a rezultatelor ei atunci cînd este necesară o astfel de apreciere, la sfîrșit de an școlar, la transferări, la înscrierea în vederea obținerii gradelor didactice etc.

În orașul București, în anul școlar trecut, aceste registre s-au folosit în majoritatea școlilor cu bune rezultate. S-a dovedit că ținerea la zi a registrului, în acest mod, este posibilă și deosebit de utilă. Completarea registrului și-ar aduce și mai deplin utilitatea în cadrul sistemului unic de evidență a activității personalului didactic, care așteptăm să fie introdus cît mai curînd, măcar experimental, în unele raioane sau regiuni. În Capitală ar putea fi introdus încă din acest an și, eventual, generalizat în anii următori.

Sîntem convinși că printr-o muncă sistematică, dusă cu exigență și răbdare și urmărită de secțiile de învățămînt, valorificînd la maximum posibilitățile interne ale școlii, directorii vor aduce o contribuție tot mai mare la ridicarea pe o treaptă mai înaltă a muncii didactice.

Prof. I. GH. BORCA

Nivelul actual al societății noastre impune ridicarea pe o treaptă și mai înaltă a cunoștințelor de cultură generală, științifice și tehnice ale tuturor cetățenilor patriei.

(Din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al IX-lea Congres al partidului).

Laboratoarele școlii noastre

An de an, în perioada când elevii își petrec vacanța, în școli se desfășoară intense pregătiri pentru noul an școlar. Pregătirile care s-au făcut în vederea deschiderii anului școlar 1965—1966 au avut însă o notă aparte. Însuflețit de istoricele hotărâri ale Congresului al IX-lea al P.C.R. colectivul liceului „Ion Neculce” din Capitală, a luat în acest an măsuri deosebite care să contribuie la înfăptuirea sarcinilor trasate de Congres cu privire la dezvoltarea învățământului și, în primul rînd, la ridicarea nivelului său calitativ.

Acordînd atenția cuvenită asigurării bazei materiale, localul școlii a fost pregătit pentru a-i primi pe elevi într-o atmosferă sărbătorească. Iar cînd urmele șantierului de reparații au dispărut, școala s-a transformat într-un puferic șantier pedagogic. Cabinetul metodic, comisiile metodice, cadrele didactice au pregătit condițiile care să garanteze ridicarea continuă a nivelului procesului instructiv-educativ.

De cîțiva ani, cadrele didactice din școala noastră se preocupă în mod organizat, sistematic, de modernizarea procesului de învățămînt. Pentru noul an școlar s-au îmbunătățit mult condițiile pentru această în școala noastră, prin instalarea cu un laborator lingvistic pe care îl vom experimenta.

Proiectat și executat de întreprinderea material didactic la nivelul tehnicii actuale, laboratorul este înzestrat cu aparatul modern care permite perfecționarea metodelor de predare a limbilor străine, sporirea eficienței lecțiilor. Laboratorul este compus dintr-un pupitr de comandă, 14 cabine și o instalație de proiecție fixă. Pupitrul de comandă, la care lucrează profesorul este echipat cu un tablou de comandă, un magnetofon, un picup și un microfon. Fiecare cabină, în care lucrează cîte un elev, este dotată cu un magnetofon, căști de ascultare și microfon.

Funcționînd pe bază de telecomandă, instalația permite profesorului să difuzeze de la pupitrul de comandă un program etalon pe care elevii îl recepționează în toate cabinetele. Programul poate fi transmis prin magnetofon, picup sau la microfon, după necesități. În mod automat, în cabine, pe una din piste magnetofonului se înregistrează programul etalon transmis de profesor, elevii avînd apoi posibilitatea să-l reaudieze, de cîte ori va fi nevoie. Simultan cu înregistrarea programului etalon, pe o altă pistă se poate înregistra vocea elevului, care are apoi posibilitatea să asculte cele două înregistrări pentru a se corecta, prin comparație. De la punctul de comandă profesorul are posibilitatea să lucreze cu toți elevii în același timp, cu fiecare individual, să soneze fiecare cabină în timp ce elevii lucrează, să intervină cu indicații suplimentare, să blocheze în mod automat toate magnetofonele. De asemenea poate să conecteze între ele cabinetele pînd organiza conversații, sau permițînd clasei să audieze pronunția sau execuția corectă a unora dintre elevi. Din cabine, elevii au, la rîndul lor, posibilitatea ca printr-un apel, folosînd microfonul, să se adreseze profesorului cerînd îndrumări sau indicații suplimentare.

Pe baza unei perfecte sincronizări a mijloacelor auditive cu instalația de proiecție, sincronizare ce se realizează automat, lecțiile sînt cu adevărat audiovizuale. În timp ce pe banda de magnetofon elevul ascultă un text, pe ecran el vede acest text și imagini care îl ilustrează. Instalația permite ca, în funcție

de necesitățile didactice imaginile și textul să poată fi reținute pe ecran atît cît apreciază profesorul.

Este ușor de înțeles că utilizarea acestei aparaturi cere o anumită pregătire, atît pentru profesor cît și pentru elevi. De aceea cu concursul tehnicienilor I.M.D. am organizat pînă acum instruirea profesorilor care predau limbile străine.

Disponem în prezent de o bogată documentație metodică privind utilizarea unui asemenea laborator. am realizat înregistrări în interpretare franceză, pentru benzile etalon, la toate clasele și la toate lecțiile din manualele de limbă franceză. Considerăm că asemenea benzi ar trebui să fie realizate, centralizat, pentru toate limbile moderne, iar școlile să fie înzestrate cu ele chiar dacă nu dispun de laboratoare lingvistice, pentru a le utiliza, deocamdată, la magnetofone obișnuite.

Preocupările colectivului nostru pentru o muncă de calitate în noul an școlar se concretizează și în crearea condițiilor pentru utilizarea pe scară largă a filmului și diafilmului. În acest scop am organizat o sală de proiecție destinată predării lecțiilor pe bază de filme didactice. Alte 4 săli au fost amenajate cu instalație de camuflaj pentru a se putea folosi proiecțiile. Una din aceste săli va dispune, pe lîngă un ecran pentru proiecție, și de o instalație specială constînd într-un amplificator și un grup de difuzoare care să permită utilizarea eficientă a magnetofonelor de care dispunem în afara celor din laboratorul lingvistic.

La 15 septembrie elevii vor intra pentru prima dată și într-un minunat laborator de științe naturale. Îi așteaptă, de asemenea, un al doilea laborator de fizică astfel încît, începînd cu acest an școlar, toate lecțiile de fizică se vor predă în laboratoare. S-a creat și un cabinet pentru predarea geografiei și istoriei, s-au adus îmbunătățiri laboratoarelor existente care au fost înzestrate cu material didactic nou necesar desfășurării în cele mai bune condiții a procesului de învățămînt. În prezent se confecționează cu mijloace proprii alte materiale care vor îmbogăți dotarea laboratoarelor și cabinetelor.

Mobilizat de indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Congresul al IX-lea al partidului cu privire la măsurile ce trebuie luate în vederea perfecționării metodelor pedagogice de predare, colectivul pedagogic al școlii noastre desfășoară o vie activitate în această direcție. Au fost elaborate planul de muncă anual al școlii și planul pe trim. I. Cadrele didactice își întocmesc acum planificările calendaristice, iar diriginții pregătesc planurile activităților educative ale fiecărei clase. Cabinetul metodic și comisiile metodice își stabilesc, de asemenea, problemele pe care le vor studia în noul an școlar, direcțiile în care vor orienta schimbul de experiență, metodele și procedeele experimentate în anul școlar trecut, care vor fi generalizate etc. În același timp se studiază noile programe și manuale școlare, metodicile și alte materiale care vin în sprijinul muncii instructiv-educative.

Prin interesul pe care l-a arătat în acțiunile de pregătire a noului an școlar, colectivul pedagogic al școlii noastre și-a dovedit hotărîrea de a face tot ce este necesar și posibil pentru a ridica nivelul calitativ al procesului instructiv-educativ.

Prof. ION DRAGU
directorul liceului „Ion Neculce”
din București

Lecțiile introductive în studiul biologiei

În conformitate cu prevederile Direcțivelor Congresului al IX-lea al P.C.R., pregătirea temeinică și multilaterală a elevilor constituie o sarcină de bază pentru profesorii care lucrează în învățămîntul de cultură generală. De aceea majoritatea lor au chibzuit de mult încă asupra succesiunii logice a problemelor majore ale cursului pe care-l vor predă și au asigurat deja mijloacele cele mai adecvate pentru a ușura înțelegerea lor de către elevi.

În complexul măsurilor luate de profesori nu este neglijată nici pregătirea primelor lecții — lecțiile introductive — care au ca scop să orienteze pe elevi asupra problemelor de bază specifice obiectelor pe care le vor studia, să le dezvolte dragostea și interesul pentru studiul ce-l vor desfășura în cursul anului.

Lecțiile introductive se desfășoară în condiții deosebite — elevii sînt după o întrerupere a muncii sistematice de învățatură și este nevoie de o readaptare.

Să ne oprim puțin asupra pregătirii și desfășurării lecțiilor introductive în studiul disciplinelor din domeniul științelor biologice și anume în studiul botanicii în clasa a V-a și în studiul biologiei generale în clasa a XI-a.

Pentru orientarea elevilor din clasa a V-a în cunoașterea problemelor ce le ridică studiul botanicii, considerăm că e bine să avem în vedere faptul că în anii precedenți, aceștia abia au început o raționalizare a observațiilor empirice legate de schimbările ce au loc în viața plantelor în funcție de anotimpuri sub influența unor cauze naturale, precum și faptul că trecerea la un sistem organizat sub raportul înțelegerii și al însușirii adevărurilor științifice legate de morfologia și ecologia plantelor necesită din partea elevilor din clasa a V-a un efort susținut. Luînd în considerare această realitate e bine ca pe baza elementelor generale ce și le-au însușit elevii, prin studiul efectuat în domeniul științelor naturii, să orientăm și să conducem convorbirile asupra specificului vieții plantelor, însoțind lecția de material demonstrativ natural prin prezentarea diverselor plante colectate în acest scop, sau utilizînd cadrul proțios al naturii. Procedînd astfel, vom reuși să dezvoltăm interesul elevilor pentru cunoașterea caracterelor anatomice și fiziologice specifice organismelor vegetale, a cauzelor care determină creșterea și dezvoltarea plantelor, marea lor diversitate, să-l facem să înțeleagă faptul că omul poate dirija biologia plantelor agricole în scopuri practice etc.

Aceeași importanță e bine să se acorde prezentării mijloacelor tehnico-materiale care-i vor ajuta pe elevi în studiul vieții plantelor și a sectorului botanic. Nu trebuie neglijată nici prezentarea manualului, precum și a reșizitelor necesare la orele de curs.

Dacă ne referim la lecția introductivă în studiul biologiei generale la clasa a XI-a, specificul ei este net diferit sub raportul particularităților de vîrstă, al nivelului de pregătire al elevilor și al scopului ce se urmărește prin predarea acestei discipline ca știință care studiază legile generale ale apariției, dezvoltării și transformării viețuitoarelor — acela

de a le forma concepția materialist-dialectică. Ca atare, lecția introductivă ar trebui să reflecte perspectiva studierii acelor probleme, care vor conduce pe elevi la înțelegerea unor adevăruri generale cum sînt:

— materialitatea lumii organice indiferent de forma pe care o îmbracă;

— interdependența și condiționarea reciprocă a proceselor și fenomenelor ce au loc în natură.

Pe baza cunoștințelor însușite de elevi în învățămîntul mediu în ce privește biologia organismelor vegetale și animale și prin studiul unor discipline ca: geografia, fizica, chimia, se pot pune în lumină problemele centrale ale cursului de biologie generală. Astfel, putem enunța că dezvoltarea concepției științifice, materialiste despre transformarea organismelor s-a realizat paralel cu progresul ce s-a obținut în cunoașterea proceselor și a fenomenelor ce au loc în natură și putem sublinia că prin studierea concepției evoluționiste a savantului Ch. Darwin, elevii vor reuși să găsească numeroase argumente concrete care jalonează factorii ce au contribuit la evoluția organismelor vegetale și animale, de la cele mai inferioare forme pînă la cele mai complexe existente azi în flora și fauna Pămîntului.

De asemenea se poate scoate în evidență că prin studierea biologiei generale vor avea posibilitate să cunoască mai bine modul cum se realizează legătura între organismele vii și condițiile mediului abiotice prin cele două filiere principale — metabolică și reflectorie — care impun și totodată permit acomodarea curentă a organismelor la variațiile trecătoare ale mediului și o adaptare diferită în caz de modificare radicală a condițiilor de mediu.

Aceeași importanță e bine să o acordăm sublinierii faptului că problemele ce se vor studia în legătură cu compoziția chimică și proprietățile materiei vii, ereditatea și variabilitatea vor fi axate pe cercetările recente ce s-au efectuat în domeniul biochimiei și al geneticii, cît și pe aplicațiile lor în practică și care au o netăgăduită confirmare experimentală.

Nu se va trece cu vederea nici enunțarea disciplinelor biologice de datele cărora se folosește biologia generală (botanica, zoologia, anatomia și fiziologia comparată, embriologia, paleontologia etc.) pentru a explica legile după care se conduce viața și dezvoltarea organismelor, deoarece aceasta impune elevilor seriozitate și perseverență în studiul ce-l vor desfășura și reclamă din partea lor aprofundarea, sistematizarea și corelarea cunoștințelor științifice acumulate în anii precedenți.

Acestea sînt numai cîteva din criteriile principale de alcătuire a lecțiilor introductive relevante de practica școlară ca eficiente. Considerăm că prin pregătirea cu grijă și simț de răspundere a lecțiilor introductive în studiul disciplinelor din cadrul științelor biologice (indiferent la ce clasă predăm), se creează premisele unei munci bine orientate, sistematice, în scopul însușirii de către elevi a unor cunoștințe științifice și temeinice, cu aplicabilitate în practica social-economică.

Lector univ. FLORICA SIPOȘ

Gata de școală!

Temelia succesului⁽¹⁾

Gradul de participare a elevilor la munca școlară este în mod hotărât influențat de organizarea riguroasă a activității în primele zile ale anului școlar. Atmosfera generală de muncă, precizia și ordinea existentă în școală, punctualitatea cadrelor didactice, activitatea intensă de predare-însușire, verificarea și aprecierea cunoștințelor încă după primele lecții ș. a., imprimă un caracter susținut activității elevilor, le însușă acestora încredere, îi disciplinează, le „trezește“ pofta de muncă, ușurează adaptarea lor la viața școlară. Una din condițiile principale pentru asigurarea unui randament corespunzător în munca elevilor este întocmirea orarului și definitivarea lui — pe cât posibil — din prima săptămână de școală. În literatura de specialitate au apărut numeroase studii care subliniază însemnătatea cu totul deosebită a orarului școlii, iar practica demonstrează cu evidență necesitatea alcătuirii sale potrivit cerințelor igienice și pedagogice. Dacă orarul — întocmit pe baza unui studiu științific riguros și sub directa îndrumare a conducerii școlii — ține seama de curba de efort a elevilor din cursul săptămânii și din fiecare zi, de alternarea judicioasă a obiectelor de învățământ, astfel încât prin succesiunea lor să asigure odihna activă a elevilor în cursul unei zile de activitate școlară, de „așezarea“ corespunzătoare a orelor de educație fizică, desen, muzică etc. — sînt create condițiile necesare pentru reușită și eficiență atât în munca educatorilor, cât și în munca elevilor.

La fixarea diferitelor obiecte de învățământ în orar, pe zile și pe ore, este necesar să se respecte recomandările cercetărilor de igienă școlară, astfel:

— randamentul muncii elevilor crește zi de zi de luni pînă miercuri inclusiv ca apoi să scadă spre sfîrșitul săptămîni.

— în cursul unei zile de activitate școlară curba de efort cunoaște o evoluție caracteristică: în prima oră capacitatea de asimilare și de fixare a cunoștințelor de către elevi este mai redusă (în această oră se vor evita activități ce solicită încordare și o intensitate deosebită a efortului intelectual cum ar fi în cazul matematicii, fizicii etc.); în orele II, III și IV randamentul crește devenind maxim, iar după orele III (la clasele mai mici) și IV (la clasele mai mari) începe o scădere a capacității de muncă a elevilor. În această ultimă parte a zilei de muncă este utilă alternarea activităților fizice cu cele intelectuale:

— efortul fizic și „așezarea“ în orar a orei de educație fizică se dovedesc a fi utile refacerii capacității de muncă a elevilor și sporirii randamentului acesteia. Efectul poate fi însă și negativ cînd educația fizică este situată în primele 2-3 ore ale zilei de școală și cînd intensitatea efortului la care sînt angajați elevii este mare;

— în succesiunea obiectelor de învățământ să se evite, pe cât posibil, desfășurarea unor activități de același fel (de exemplu dacă limba franceză sau limba latină se succed una după alta, randamentul muncii școlare scade; dacă între aceste ore se intercalează însă un obiect cu profil diferit — matematică, geografie, chimie etc. — randamentul crește).

În studiul efectuat de noi asupra desfășurării activității în unele școli din regiunea Bacău în anii școlari 1963-64 și 1964-65 am mai constatat cazuri de întocmire defectuoasă a orarului, iar uneori „situația de provizorat“ — concretizată prin dese schimbări în orarul școlii, prin „descoperirea“ unor ore datorită neprezentării unor cadre didactice la activitate sau nedefinirea încădrărilor etc. se prelungește 2-3 săptămîni sau chiar mai mult. O asemenea „situație“ îngreunează readaptarea elevilor la munca școlară, determină indisciplina, nepregătirea pentru lecții etc. Toate acestea vorbesc de la sine despre grija deosebită ce trebuie s-o manifeste directorul școlii și fiecare diriginte în această problemă.

Măsurile privind organizarea recreațiilor elevilor, serviciul de zi, înfăptuirea unității de cerințe a colectivelor pedagogice pe clase în aplicarea „regulilor de purtare“ ș. a. au de asemenea o serioasă influență asupra calității muncii elevilor. După cum este bine cunoscut, recreațiile reprezintă calea principală de refacere a capacității de muncă a elevilor. Trebuie însă să arătăm că nu orice fel de desfășurare a recreațiilor „servește“ pe deplin acestui scop. În practica școlară se întîlnește situații diferite: uneori o strictă dirijare a acti-

- Proporționalitate directă între organizare și participare la activitate
- Orarul — metronom al vieții din școală
- Recreația și individualitatea elevilor
- Implicațiile unității de cerințe

vității elevilor, alteori o neglijare totală a acestora în timpul recreațiilor. Și una și alta dintre practici este, după părerea noastră, dăunătoare. Nu poate fi vorba de reglementare strictă a „activității“ elevilor în recreație, deoarece ei se diferențiază după particularitățile individuale, în felul de a se odihni tot atât de mult ca și în felul de a munci. Unii se mulțumesc cu o plimbare, eventual însoțită de o convorbire cu un coleg, alții se reculeg în liniște; sînt însă și elevi care simt nevoia unei „descărcări“ a surplusului de energie printr-o activitate motrică mai mult sau mai puțin intensă. A uniformiza condițiile și desfășurarea recreațiilor înseamnă a nu ține seama de particularitățile individuale, iar rezultatele ar fi dăunătoare.

Înseamnă oare aceasta că recreația elevilor nu trebuie să preocupe colectivul pedagogic, că ea trebuie să fie lăsată cu totul în seama elevilor? Nicidecum. Observațiile noastre ca și părerile majorității cercetătorilor arată că recreațiile petrecute de elevi în clădirea școlii, indiferent dacă sînt organizate sau se desfășoară „liber“, duc la o simțitoare scădere a randamentului școlar, și, dimpotrivă, recreațiile desfășurate în aer liber — chiar dacă nu sînt organizate — duc la o sporire a randamentului, la o învioreare a atenției active a elevilor la lecțiile ce urmează. De aici rezultă necesitatea evidentă a asigurării spațiului corespunzător recreării elevilor. Ceea ce se constată în cazul colectivelor de elevi se confirmă și în cazuri individuale. Întîlnim deseori în școli elevi care obișnuiesc să rămînă în recreație în clasă sau pe culoarele școlii. La aceiași elevi, determinați să-și petreacă recreația în afară, se observă o modificare evidentă a capacității de muncă. În ceea ce privește intervenția noastră în desfășurarea recreațiilor elevilor menționem că prin organizarea unor jocuri cu mobilitate moderată, la care elevii să participe voluntar, randamentul muncii se menține constant și chiar sporește spre sfîrșitul zilei față de începutul ei. În unele școli din regiunea Bacău s-au folosit cu bune rezultate exercițiile de gimnastică înaintea primei ore de curs. Gimnastica de învioreare, efectuată pe grupe de clase sub conducerea profesorilor de educație fizică sau a elevilor special instruiți pentru aceasta, contribuie la ridicarea capacității de muncă a elevilor încă de la prima oră de curs, la întărirea disciplinei.

Greutăți însemnate în organizarea riguroasă a muncii elevilor sînt cauzate uneori de lipsa unității de cerințe a cadrelor didactice. Profesori care lucrează la aceeași clasă, cu același colectiv de elevi au cerințe diferite sau formulează în mod cu totul diferit aceleași cerințe, fapt care derutează pe elevi și îngreunează statornicirea deprinderilor de comportare corectă la lecție. Astfel unii profesori cer elevilor să se ridice în picioare cînd se efectuează controlul frontal al temelor scrise, alții pretind elevilor să stea jos; unele cadre didactice manifestă exigență față de ținuta elevilor la lecție, în bancă, cînd răspund la întrebările profesorilor sau desfășoară alte activități, pe cînd alte cadre didactice neglijează acest aspect, primesc răspunsuri „în cor“ sau acceptă intervenții spontane ale elevilor în timpul lecției ș.a.m.d. Acestea fac ca la unele ore atmosfera de lucru în clasă să nu fie cea prielnică unei munci intense, creatoare și ordonate, cu rezultate optime. Discordanța între cerințele cadrelor didactice care lucrează cu același colectiv de elevi, are și efecte educative negative. Din această pricină, însuși activitatea instructiv-educativă de la lecție are de suferit.

Pentru remedierea unor asemenea lipsuri, conducerea Școlii generale nr. 4 din Bacău, a introdus experimental, în anul școlar 1964-1965, „un program de cerințe educative unice pentru elevi la

lecție“, care a fost explicat amănunțit în fiecare clasă de către diriginte. Pentru aplicarea unitară și consecventă a cerințelor de către colectivul pedagogic, s-au elaborat și unele „recomandări pentru cadrele didactice în vederea realizării programului de cerințe unice la lecție“, dintre care amintim:

— cadrele didactice vor pretinde consecvent la lecție: pregătirea corespunzătoare — potrivit indicațiilor dinainte stabilite — a clasei și a materialului didactic pentru ora respectivă, ținuta corectă a elevilor în tot timpul lecției (poziția în bancă, ținuta în timpul desfășurării diferitelor activități etc.), ținerea în ordine a caietelor de teme și a maculatoarelor, a manualelor și rechizitelor școlare;

— lecțiile nu vor începe decît după ce se stabilește liniștea deplină în clasă; — după formularea unei cerințe care precede o fază a lecției nu se va trece mai departe pînă ce nu s-a controlat îndeplinirea cerinței respective de către toți elevii;

— verificarea caietelor de teme ale elevilor se va face sistematic, cel puțin o dată la două săptămîni pentru fiecare clasă. Evidența lacunelor tipice ale elevilor va fi ținută într-un caiet de observații al profesorului. Va fi controlată periodic munca elevilor pentru înlăturarea lipsurilor în pregătire și pentru îndeplinirea sarcinilor date;

— cînd se efectuează controlul frontal al temelor scrise, elevii nu se ridică în picioare, dar cînd se analizează tema unui elev sau profesorul îi face observații, acesta este obligat să se ridice în picioare. Se va pretinde elevului examinat să „iasă“ la marginea băncii și să ia o poziție corectă, iar la tablă, la hartă etc. să ia poziția indicată de profesor pentru asemenea împrejurări;

— fiecare profesor va asigura justa dozare în timp a desfășurării diferitelor etape și activități la lecție, astfel încît aceasta să se termine la timp și în bune condiții și să fie asigurată respectarea integrală a recreațiilor elevilor;

— în organizarea lecției și stabilirea sarcinilor pentru elevi se va avea în vedere asigurarea participării tuturor elevilor la activitățile desfășurate, controlul și aprecierea lor;

— toate cadrele didactice, indiferent de obiectul pe care-l predau, vor acorda atenție deosebită exprimării corecte orale și scrise a elevilor, ș. a.

Aplicarea acestui program de cerințe unice a cadrelor didactice a avut rezultate pozitive, ducînd la o utilizare mai eficientă a timpului la lecție, la activizarea elevilor în procesul de învățămînt. Asemenea programe de cerințe unice pot fi introduse în fiecare școală potrivit condițiilor concrete existente, potrivit specificului situației din clasă sau școală respectivă. Ele trebuie să fie însă predate elevilor din primele zile ale anului școlar.

*

Toate aspectele la care ne-am referit pînă acum subliniază importanța deosebită ce trebuie să o acorde directorul școlii și colectivul pedagogic organizării minuțioase a activității elevilor încă din prima zi de școală. De această latură a muncii depinde acomodarea mai rapidă sau mai încetată a elevilor la sarcinile specifice activității școlare, ritmul și intensitatea muncii lor, rezultatele și eficiența activității instructiv-educative. Prin această activitate organizatorică, școală pune deci bazele reușitei la învățătură a elevilor și asigură un randament corespunzător muncii lor. În condițiile în care nu se iau măsuri adecvate pentru desfășurarea normală și într-un ritm susținut a procesului de învățămînt și pentru organizarea riguroasă, precisă a muncii elevilor, apare indisciplina, tendința de fărâgîneală, îndeplinirea obligațiilor școlare, se produce dezordine, iar unii elevi întîrziesc să se încadreze în ritmul firesc de muncă al colectivului. Astfel încă din primele săptămîni de școală apar și se acumulează elemente de „rămînere în urmă la învățătură“, la început imperceptibile, greu de sesizat, dar care — pe măsură ce timpul trece — devin tot mai evidente, îngreunînd din ce în ce mai mult înțelegerea celor predate la lecție, însușirea cunoștințelor. Elevii care „pierd cadența“ în primele săptămîni de școală, rareori reușesc să recupereze rămînerea în urmă la învățătură, iar insuccesul din primul trimestru școlar influențează deseori situația școlară și calitatea însușirii cunoștințelor în trimestrele următoare. Chiar, dacă, cu prețul unor eforturi deosebite, unii reușesc să evite corigențele și promovează la limită, o astfel de evoluție a situației școlare nu rămîne fără urmări asupra calității cunoștințelor elevilor respectivi. Trebuie combătută de asemenea cu fermitate mentalitatea, încă rîndită în rîndurile unor cadre didactice și primată cu deosebire în cursul trimestrului I, că „este timp“ pentru îndreptarea situației. Prevenirea unor astfel de fenomene este o problemă fundamentală pentru activitatea școlară în primul trimestru I.

În partea a doua a acestui articol ne vom opri asupra unor probleme de a căror rezolvare depinde după părerea noastră, reușita la învățătură a elevilor.

Lector univ. VIRGIL RADULIAN

Construcția recent terminată a Școlii generale din comuna Sebiș reg. Crișana

MANUALE PENTRU CLASA A IX-A

— pe baza programelor școlii de 12 ani —

Elevii care urmează în anul școlar 1965/1966 clasa a IX-a vor alcătui prima promoție a liceelor din cadrul învățământului de 12 ani. Conținutul pregătirii pe care o vor primi elevii liceelor este menit să asigure ridicarea pe o treaptă mai înaltă a școlii noastre. Iată de ce în noul an școlar o atenție specială s-a concentrat asupra alcătuirii noilor programe și manuale ale clasei a IX-a, menite să traducă în viață cerințele cu privire la îmbunătățirea calitativă a învățământului.

În această pagină prezentăm câteva din noile manuale pentru clasa a IX-a.

Algebra

(autori: Constantin Pirvu, St. Mușat și Sandu Florescu) reprezintă un pas înainte în direcția promovării concepției moderne în domeniul învățământului matematic. Noul manual urmărește pe de o parte completarea și adîncirea cunoștințelor de algebra predate în școala generală, prin reluarea lor pe un plan mai ridicat și folosind metode de matematică moderne, iar pe de altă parte îmbogățirea cunoștințelor elevilor cu noi noțiuni.

Rezolvarea acestor sarcini în condițiile introducerii elementelor de modernizare a matematicii a pus autorilor o serie de probleme destul de dificile a căror rezolvare s-a efectuat avîndu-se în vedere conținutul nou al predării matematicii și în școala generală.

Pornind de la această bază, se caută ca prin întregul manual să se contribuie la fundamentarea științifică a noțiunilor matematice și la prezentarea acestora în concordanță cu matematica modernă.

Algebra pentru clasa a IX-a începe cu prezentarea unor noțiuni din teoria mulțimilor, permițînd extinderea noțiunii de număr prin folosirea corespondenței între două mulțimi. Punînd la baza studiului mulțimilor de numere proprietățile acestora cunoscutе de elevi, din clasele anterioare, autorii introduc noțiunile de inel și corp. În felul acesta noțiunea de funcție este abordată ca o corespondență între elementele a două mulțimi.

În studiul expresiilor algebrice se folosește domeniul de definiție al expresiei algebrice: mulțimea valorilor sau sistemelor de valori admise pentru variabile, valoarea numerică a expresiilor algebrice, calculîndu-se numai pentru valorile admise ale variabilei care fac parte din domeniul de definiție.

Elemente noi apar și în prezentarea funcției, care este definită ca o funcție rațională întreagă. Prin utilizarea operațiilor cu polinoame și prezentarea proprietăților lor, noul manual evidențiază faptul că mulțimea polinoamelor formează un inel ca și mulțimea numerelor întregi.

Formulele de calcul prescurtat, metodele de descompunere a polinoamelor în factori ireductibili, aflarea celui mai mare divizor comun și a celui mai mic multiplu comun tot pe baza descompunerii în factori ireductibili, sînt tratate judicios în noul manual de algebra, prezentările fiind însoțite de exemplificări cu exerciții rezolvate, care-i ajută pe elevi ca în munca independentă să-și însușească diferite metode de rezolvare. Autorii urmăresc prin exercițiile propuse formarea la elevi a deprinderii de a găsi metoda cea mai rațională și rapidă de lucru.

Manualul prezintă în continuare studii funcțiilor raționale fracționare, al operațiilor cu ele și al proprietăților lor, comparîndu-le cu cele ale mulțimii numerelor raționale și ajungînd pe această cale la prezentarea corpului fracțiilor algebrice.

O calitate metodică însemnată a capitolului „radicali” o constituie faptul că autorii arată că proprietățile demonstrate se aplică numai dacă cantitatea de sub radical este pozitivă, subliniind și felul cum trebuie procedat în cazul cînd sub radical este un număr negativ. Exemplele folosite sînt alese cu grijă pentru a ilustra cît mai bine diferitele situații. Capitolul este bine sistematizat și bogat în exerciții. În cursul operațiilor nu se lucrează decît cu valori pentru care expresiile iraționale au sens, adică valori din domeniul de definiție.

Trecînd la studiul funcției liniare, manualul analizează judicios atît proprietățile cît și graficul. Egalitatea și inegalitatea sînt privite ca relații între două funcții. De asemenea, ecuația este definită ca o egalitate a două funcții, considerate în partea comună a domeniului lor de definiție și la care se cere să se afle sistemul de numere pentru

care ele iau aceeași valoare numerică. Această concepție metodică promovată în noul manual face posibilă o tratare corectă a transformărilor identice, a ecuațiilor echivalente, introducerea rădăcinilor străine și pierderea de rădăcini. Demn de menționat este în acest sens faptul că o dată cu rezolvarea ecuației de gradul II se atrage atenția elevilor și asupra descompunerii în factori a trinomialului de gradul II.

Algebra pentru clasa a IX-a folosește consecvent terminologia matematicii moderne atît în expunerea noilor cunoștințe cît și în reluarea unor cunoștințe pe care elevii le au din clasele precedente, făcînd o prezentare mai riguroasă și mai bine sistematizată a materialului predat, ceea ce va duce la o însușire mai temeinică a algebrei în clasele următoare.

Exemplele utilizate, care ușurează înțelegerea noțiunilor introduse, stilul științific sobru și clar fac noul manual de algebra pentru clasa a IX-a accesibil elevilor și util în munca de predare-însușire a acestei discipline de bază.

Prof. VIRGINIA NEDELCU

Chimia

(autori: Maria Ailoiie și Ecaterina Ionescu-Iași) reflectă conținutul nou al programei de specialitate alcătuită pe baza observațiilor din presa noastră de partid și pedagogică, cu privire la cerințele actuale impuse de dezvoltarea științelor chimice în general, precum și de dezvoltarea industriei noastre chimice. În elaborarea noului manual s-a ținut de asemenea seama de propunerile și sugestiile exprimate în consfățuirile Societății de științe fizice și chimice, și ale unor colective de profesori din diferite localități care au discutat proiectul programei de specialitate.

S-a pornit de la premisa că elevii clasei a IX-a, care au studiat chimia timp de doi ani în cadrul școlii generale, posedă cunoștințe care permit prezentarea directă a legii periodicității, a sistemului periodic al elementelor și a structurii atomului. Acestea sînt de altfel prezentate la începutul noului manual.

Manualul tratează în continuare principalele elemente din chimia neorganică, completînd și amplificînd unele probleme studiate în ultimele două clase ale școlii generale. Legile chimice sînt tratate după grupa azotului, fapt care permite prezentarea mai multor exemple din care legile sînt deduse normal, logic.

Fiecare problemă este astfel dezvoltată în manual încît să dea elevilor elemente necesare culturii lor generale, înțelegerii și cunoașterii teoriilor moderne ale chimiei, a reacțiilor de preparare și a proprietăților celor mai importante substanțe chimice, a întrebunțării lor în industria chimică, în tehnică, agricultură și în alte domenii.

O deosebită importanță se acordă în manual ilustrării creșterii impetuoaase a industriei chimice din țara noastră în anii puterii populare, evidențierii faptului că această creștere se produce pe baza bogățiilor naturale ale țării și contribuie la dezvoltarea economică generală a României socialiste.

Pentru o cît mai temeinică fixare a cunoștințelor, după fiecare capitol, sînt date în manual întrebări recapitulative și probleme.

Pentru accesibilitatea manualului, s-a renunțat în general la prezentarea unor amănunte neesențiale de ordin chimic sau tehnologic, precum și la o serie de constante fizice care nu contribuie la caracterizarea diferitelor substanțe sau a fenomenelor chimice. Tot pentru mărirea accesibilității, a fost acordată o atenție deosebită prezentării grafice, prin tipărirea manualului în două culori, ceea ce contribuie la scoaterea în evidență a elementelor esențiale și la prezentarea mai clară a schemelor tehnologice. Fotografiele noi cuprinse în manual reproduc aspecte importante ale producției în marile cetăți ale industriei noastre chimice,

în care sînt folosite instalații și utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Textul este completat, de asemenea, cu un număr mare de desene, scheme și tabele.

Autorii manualului de chimie pentru clasa a IX-a au folosit un bogat material bibliografic, iar un număr însemnat de referințe și-au adus aportul la clarificarea problemelor de conținut științific și de metodică.

RUXANDRA COSMA

Fizica

(autori: conf. univ. N. Hangea și N. Stănescu), însușește elementele pozitive a două manuale, utilizate în anii trecuți în cadrul claselor a VIII-a și a IX-a.

Urînd îndeaproape noua programă școlară, manualul cuprinde următoarele capitole: noțiuni introductive, cinematică, dinamica și statică, energia mecanică, mașini simple, noțiuni de rezistența materialelor, hidro și aerodinamică.

Disponerea materialului în ordinea de mai sus a fost considerată ca un bun cîștigat al experienței profesorilor de fizică din țara noastră și a fost însușită deoarece oferă, față de alte variante, posibilități mai mari pentru expunerea mecanicii în liceu. Desigur, și în această formă, prezentarea și explicarea unor fenomene ridice serioase probleme. De exemplu, înscrierea paragrafului despre frecarea după legile dinamicii cu toate că este justificată, în ansamblu, constituie un impediment în procesul de înțelegere a experiențelor de la „Legea a doua a dinamicii”. Pentru a înlătura acest neajuns s-a introdus în manual, într-un paragraf anterior, câteva noțiuni foarte succinte despre frecare, care au rolul de a atrage atenția că „frecarea este o acțiune îndreptată totdeauna în sens contrar vitezei de mișcare”. În general s-a acordat o grijă deosebită pentru asigurarea legăturii între capitole, și cu toate dificultățile de genul celei de mai sus, manualul apare încheiat datorită expunerii logice a materialului.

Este cunoscut faptul că predarea cunoștințelor de cinematică la clasa a IX-a întîmpină dificultăți, îndeosebi cînd e vorba de definirea noțiunilor de viteză și accelerația momentană, deoarece elevii nu au încă pregătirea matematică necesară pentru înțelegerea procesului de trecere la limite. În manual s-au revizuit experiențele și exemplele ce preced introducerea acestor mărimi, căutîndu-se să se ajungă mai firesc la considerarea în expresia vitezei sau accelerației medii a unui interval de timp cît mai mic; în felul acesta se sugerează implicit elevilor modul de calcul pentru a ajunge la viteza și accelerația momentană.

Tot în funcție de stadiul de pregătire matematică a elevilor, nu s-a putut realiza în manual, deși a existat această intenție, o restrîngere a materialului relativ la „Compunerea vectorilor” și în particular la „Compunerea forțelor”. Capitolul include și paragraful „Intensitatea rezultantei a două forțe concurente” cu scopul de a fi consultat facultativ, pentru a permite elevilor să privească dintr-un unghi nou problema respectivă, după ce vor obține cunoștințe despre rezolvarea triunghiurilor oarecare.

Manualul de fizică pentru clasa a IX-a folosește consecvent Sistemul Internațional de unități, respectînd astfel hotărîrea Consfățuirii de la Cluj a S.S.F.C. Este un prim element menit să contribuie la înlesnirea învățării unităților de măsură. Din alte sisteme sînt prezentate numai unitățile care apar foarte frecvent (kgf, kw.h, PC, at și atm) dar nu sînt incluse în cadrul sistemelor, ci numai înfățișate ca „alte unități” pentru care se dau și relațiile de transformare în unități SI.

Fizica pentru clasa a IX-a vîdește, de asemenea, preocuparea de a prezenta ordonat unitățile geometrice și mecanice cu care se lucrează. Astfel, imediat după ce se face pregătirea introducerii mărimilor fundamentale la capitolul „Legile dinamicii”, există un paragraf despre „Sisteme de unități” în care se lămuresc noțiunile de mărime, măsură, unitate de măsură, valoarea măsurată a mărimii, sisteme de unități. Trecerea la introducerea unității se e-

fectuează într-un mod unitar pentru toate cazurile prezentate în manual prin scrierea ecuației de definiție, înlocuirea unităților și obținerea relației pentru unitatea derivată cu ajutorul celor fundamentale, și în fine, scrierea definiției unității noi. Sistematizarea și ușurarea procesului de învățare a acestor cunoștințe sînt urmărite și prin introducerea tabelului recapitulative care rezumă parțial SI și a tabelului de prefixe cu ajutorul cărora se formează denumirea multiplilor unităților, care include și factorul amplificator exprimat printr-o fracție zecimală sau printr-o putere a lui 10.

Manualul se caracterizează printr-o grijă sporită de a înlătura confuziile între noțiuni. Oriunde este necesar, se subliniază distincția între masă și greutate și se alege o exprimare precisă care să elimine echivocul. Se subliniază în același timp diferența între mărimile vectoriale și cele scalare și se urmărește cu atenție ca, atît în text cît și în desene, să nu se facă confuzie între vector și modul lui.

O serie de experiențe și teme care erau menționate în manualele utilizate pînă anul trecut, ca de exemplu paradoxul hidrostatic și descrierea unor dispozitive care și-au pierdut importanța practică în producție, au fost eliminate din cuprinsul noii lucrări.

Capitolul „Rezistența materialelor” este prezentat într-o formă care-i dă mai multă unitate pe linia rolului important al acestei discipline pentru producție. Clarificări suplimentare s-au făcut și la paragrafele „Plutirea corpurilor” și „Legea lui Bernoulli”. La acesta din urmă s-a introdus și o demonstrație pentru cazul particular al conductelor orizontale.

Manualul prezintă un număr de probleme complet rezolvate, utile elevilor pentru cunoașterea aplicării propriuzise a legilor și a modului de abordare a problemelor de fizică, în general, precum și un număr însemnat de probleme propuse spre rezolvare. În scopul stimularii interesului elevilor pentru fizică, în manual s-au inclus și câteva probleme mai dificile.

Manualul cuprinde, de asemenea, o listă cu lucrări accesibile, caracterizate printr-o mare claritate a expunerii, recomandate pentru cunoștințele lor de mecanică obținute la lecții. Fizica pentru clasa a IX-a valorifică unele observații cu privire la cerințele actuale față de manualele școlare: dar cum este și firese, mai există părți care se mai pot îmbunătăți.

Prof. GH. ENESCU

Din tipografia, manualele au pornit spre școli.

DE PESTE HOTARE

R. P. BULGARIA

În R. P. Bulgaria au fost elaborate și puse în aplicare noi instrucțiuni privind organizarea, îndrumarea și desfășurarea examenelor în școlile de cultură generală și profesională. Modificările esențiale survenite în organizarea examenelor, în urma aplicării noilor instrucțiuni, sînt următoarele: elevii corigenți la 3 obiecte de învățămînt nu mai sînt declarați repetenți, ci au dreptul la reexaminare; examenul de sfîrșit de an se poate da în două sesiuni succesive, iar sistemul de examene pe grupe de discipline de învățămînt, este înlocuit cu sistemul de examene pe discipline, astfel că orice examen susținut cu succes este considerat ca fiind luat definitiv; absolvenții școlii de 8 ani nu dau examen final.

FRANȚA

În Franța, după ultima reformă școlară din 1965, sistemul învățămîntului de cultură generală se prezintă în felul următor:

Învățămîntul preșcolar (facultativ) care se realizează în școli maternel și clase de copii (preșcolari) din cadrul școlilor primare și cuprinde copii în vîrstă de la 2-6 ani; învățămîntul elementar care are o durată de 5 ani și se realizează prin școli primare cuprinde copiii în vîrstă de la 6-11 ani. Acest învățămînt începe cu un curs preparator pentru copiii de la 6-7 ani, după care urmează cursul elementar pentru copiii de la 7-9 ani și cursul mediu pentru copiii de la 9-11 ani.

Învățămîntul secundar, care are o durată de 7 ani și se organizează în 2 cicluri, cuprinde elevii în vîrstă de 11-18 ani. Ciclul I are o durată de 4 ani și dispune de trei secții: secția clasică, unde se predă limba latină, și în unele cazuri limba greacă începînd din anul al treilea de studiu, secția modernă I, cu accentul pe studiul limbii franceze și a două limbi moderne, secția modernă II, în care se predă o singură limbă modernă. Ciclul II al învățămîntului secundar are o durată de 3 ani. El cuprinde trei secții: literară, științifică și tehnică.

Pînă în 1965, după primii doi ani ai ciclului II de învățămînt secundar, elevii susțineau probe pentru prima parte a bacalaureatului (examen probatoriu), a cărui promovare permite înscrierea în anul III (terminal). După promovarea clasei terminale, absolvenții susțineau partea a II-a a bacalaureatului. Prin reforma din acest an s-a renunțat la examenul probatoriu, rămînd ca bacalaureatul să se dea integral după absolvirea anului III (terminal).

DANEMARCA

În Danemarca se tinde spre reorganizarea învățămîntului secundar. Aceasta se realizează treptat, pe baza și în cadrul unor experimente școlare care afectează durata obligativității școlarizării, structura și organizarea învățămîntului, promovarea elevilor, conținutul învățămîntului etc.

Scopul reformelor îl constituie crearea unui sistem de învățămînt care să le permită elevilor să continue, după învățămîntul

elementar obligatoriu și unitar, un studiu corespunzător individualității lor, ușurîndu-le accesul în toate domeniile profesionale și ale științei.

R. P. UNGARĂ

Noul regulament de funcționare a școlilor din R. P. Ungară prevede pentru dirigințele de clasă obligația să facă însemnări, începînd din clasa I a școlii generale, pentru întocmirea fișei individuale a fiecărui elev. Această fișă va însoți pe elevi din clasă în clasă și din școală în școală. Obiectivele principale ale însemnărilor făcute de dirigințe sînt: cunoașterea condițiilor familiale ale elevului, urmărirea dezvoltării lui intelectuale și fizice, cunoașterea sarcinilor educative și a metodelor care s-au aplicat. Prin această măsură se urmărește ridicarea eficacității educației. Scriind despre această problemă, pedagogul Szilagy Vilmos arată în articolul „Despre însemnările dirigințelor”, apărut în „Köznevelés” nr. 6/1965, că fișa personală a elevului duce la creșterea responsabilității dirigințelor și la ușurarea muncii acestuia.

UNIUNEA SOVIETICĂ

Într-un interviu acordat ziarului „Literaturnaia Gazeta” (nr. 50/1965) A. I. Markușevici, vicepreședintele Academiei de științe pedagogice din R.S.F.S.R., arată că, întrucît în ultimul timp în societatea contemporană a crescut considerabil rolul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, iar durata de instruire a rămas aceeași, este inevitabilă redistribuirea timpului din orarul școlar în favoarea disciplinelor științifice și tehnice, reducîndu-se cel destinat învățămîntului umanistic.

Declarația lui A. I. Markușevici a dat naștere în presa sovietică la vii discuții. Cineastul S. Bondarciuk, compozitorul D. Kabalevski, scriitorul L. Kasil și pictorul I. Pimenov susțin că trebuie să se poarte o discuție profundă despre importanța artei și a disciplinelor umanistice în viața societății socialiste și în special în procesul de formare a omului în școală, deoarece concepția greșită despre artă ca auxiliar al activităților științifice și productive se răspîndește tot mai mult. Totodată ei arată că educația comunistă nu se poate face fără literatură, muzică, pictură, filozofie, iar învățămîntul umanistic nu este mai puțin complex și mai ușor de însușit decît cel tehnic.

FINLANDA

Învățămîntul din Finlanda, care se află într-o perioadă de tranziție și reorganizare, este marcat de o problemă particulară: bilingvismul. Pe lângă populația

care vorbește limba finlandeză, există o minoritate suedeză, precum și grupe vorbind limbile rusă și laponă. Limba de predare diferă după regiune, cea de a doua limbă oficială fiind predată ca prima limbă modernă.

GHANA

În Ghana se pregătește o experiență privind introducerea instruirii programate în școli. În cadrul acestei experiențe vor fi cuprinși un număr însemnat de elevi ai școlii medii și din ultimele clase ale școlii primare. „Dacă experiența reușește — a declarat responsabilul acestui program, Michael Asiedu — avem în vedere posibilitatea introducerii acestei tehnici noi în predarea diferitelor obiecte de învățămînt, în special a matematicii, științelor naturii și a limbii engleze”.

ANGLIA

În Anglia s-a pus în funcție o mașină de învățat, care permite elevilor să învețe în colectiv.

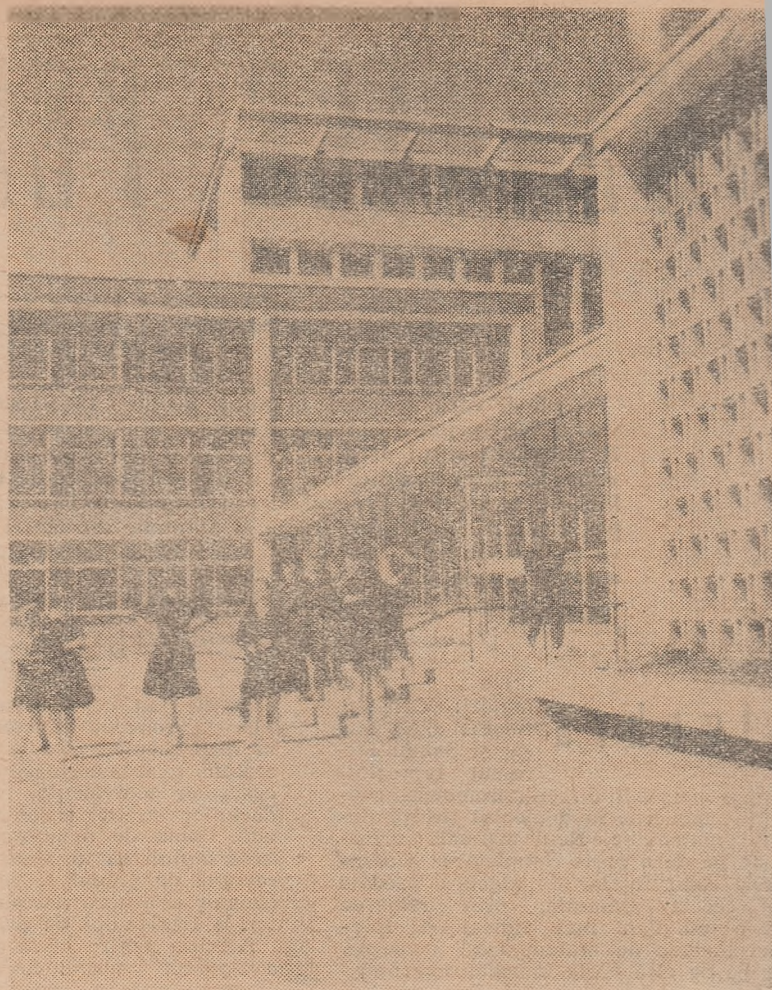
Întrebările și un anumit număr de răspunsuri posibile sînt proiectate pe un ecran mare, prezentarea fiind făcută în așa fel încît să-i mobilizeze pe elevi pentru a reacționa prompt și a dezbate împreună răspunsul care trebuie dat. Apoi se apasă pe un buton și mașina arată dacă răspunsul este exact. În caz contrar, ea ajută elevilor să lămuirească din nou întrebarea, proiectînd în acest scop pe ecran noi diagrame.

VENEZUELA

În Venezuela, 35.000 de elevi au primit sarcina să alfabetizeze 500.000 de adulți pînă în 1967. Din 1959 campania de lichidare a analfabetismului a avut ca rezultat instruirea unui număr de 1 milion și jumătate de adulți, care au învățat să scrie și să citească. De la 56,8 la sută procentul analfabeților a scăzut la 11,09 la sută. În mediul rural instruirea se face în „școli-ferme”, în cadrul cărora elevii capătă în același timp noțiuni de agricultură și de creștere a animalelor.

CHILE

În Chile, campania de alfabetizare a adulților a înregistrat progrese însemnate în anul 1964: 119.000 persoane au învățat să scrie și să citească, iar procentul analfabeților a scăzut de la 20 la sută la 15,5 la sută. Totodată un număr mare de voluntari din rîndul cărora fac parte numeroși studenți, participă la acțiunea condusă de guvern, în vederea cuprinderii în școală a tuturor copiilor de vîrstă școlară.

O nouă școală la Sofia

Oră de engleză în laboratorul lingvistic al unei școli medii sovietice

Lecție cu școlari mici în Mali